

28. travnja 2023.

broj 186

KU ZI S!

LIST ZA MLADEŽ

9

AKTUALNO

STIPENDIJE ZA STUDENTE

10

ANKETA

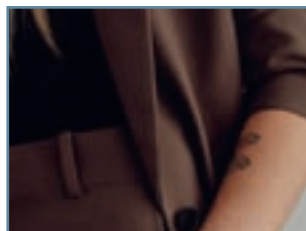
KAKO ŽIVE STUDENTI?

19

TEMA

PROLJETNA PUTOVANJA

21

MODA

KOMPLETI

FOTO MJESECA

»Polivači«

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ladislav Suknović

Glavna i odgovorna urednica: Zlata Vasiljević

Urednica izdanja: Kristina Ivković Ivandekić

Zamjenik urednice: Davor Bašić Palković

Suradnici: Sara Žurovski, Andrea I. Darabašić,
Ivan Benčik, Milijana Nimčević, Klara Dulić Ševčić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Pixabay

E-mail: casopis.kuzis@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Rotografika d. o. o., Subotica

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

Dinamični travanj

Draga naša *Kužiš?! Družino*, za nama je travanj pun događanja, što ćete lako primijetiti i po sadržaju ovoga broja. Nadamo se da ste lijepo proveli Uskrs koji sa sobom donese i pregršt divnih trenutaka u obitelji, običaja a na kraju i poznatu uskrsnu žurku za mlade (u subotičkom *Bunjevačkom kolu*).

Osim toga, ovog mjeseca učenici su osmih razreda, koji pohađaju cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku i izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, boravili na tzv. malom maturalcu u Zagrebu, Sinju i Splitu, dok su maturanti srednjih škola koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, te maturanti drugih škola koji su osnovnoškolsko obrazovanje pohađali na hrvatskom jeziku boravili na maturalcu u Mostaru i okolici. Oba putovanja realizirana su u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća (HNV) koji je također, zajedno s HKC-om *Srijem – Hrvatski dom* i Međimurskom županijom organizirao i ekskurziju učenika iz Srijema koji pohađaju nastavu iz predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. O svakoj ekskurziji ponaosob možete pročitati više na narednim stranicama, a po izjavama sugovornika, kao i po reakciji s društvenih mreža i fotografija, možemo sa sigurnošću reći da su mladi veoma zadovoljni, sretni, ali i zahvalni. A ono na čemu su naši studenti bili zahvalni ovog mjeseca je dodijeljena jednokratna stipendija zahvaljujući HPD-u *Bela Gabrić* iz Subotice, koje je za potporu apliciralo kod Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske, te donacijama HNV-a, NIU *Hrvatska riječ* i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Osim organiziranja spomenutih ekskurzija i stipendija, poznato je da HNV godinama pomaže studente hrvatske nacionalnosti iz Srbije koji studiraju u Hrvatskoj, pružajući im potporu kod procesa prijave i polaganja prijemnih ispita, dok im institucije u matičnoj državi osiguravaju stipendije, smještaj u dom, posebne upisne kvote. A kako bismo vam i mi malo pomogli pri izboru fakulteta – pripremili smo tekst »Kako žive naši studenti?« u kom na veoma detaljan način sugovornici opisuju studentski život i uvjete u raznim gradovima Srbije i Hrvatske. U sljedećem broju očekujte još zanimljivih i korisnih iskustava naših studenata.

Osim promjenljivog vremena, Uskrsa, ekskurzija, nastavnih priprema i otvorenih vrata, travanj je obilježen i Danom studenata koji je obilježen 4. travnja, dok nas za koji dan očekuje Međunarodni praznik rada – 1. svibanj koji je ustanovljen 1889. godine. S obzirom na to da mnogi te praznike vole iskoristiti za putovanja – na narednim stranicama predlažemo za vas nekoliko zanimljivih destinacija. I tako praznik rada postade praznik nerada!

Želimo vam lijepo vrijeme u svibnju, ali u isto vrijeme vas upozoravamo na isto jer kažu da ono ima veliki utjecaj na motivaciju i disciplinu, pogotovo kada se sjedi u zatvorenom i uči... Ali također tvrde i da se trud isplati tako da... istrajte!

Zagreb — Sinj — Split

Učenici osmih razreda koji pohađaju cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku i izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća boravili su od 11. do 15. travnja na Malom maturalcu u Zagrebu, Sinju i Splitu. Među 34 maturanta koja su išla na ekskurziju najviše ih je bilo iz Subotice, odnosno Male Bosne gdje se odvija cjelovita nastava na hrvatskome jeziku, dok učenici koji su išli iz Sombora, Monoštora, Berega i Đurđina slušaju hrvatski kao izborni predmet.

Prva dva dana osmaši su boravili u hrvatskoj prijestolnici – Zagrebu – gdje su imali prigodu upoznati povijesnu jezgru grada, običi Muzej iluzija, Tehnički muzej *Nikola Tesla* te Park Maksimir i Zoološki vrt Grada Zagreba. Uslijedio je posjet Gradu Sinju – Muzeju Sinjske alke, Svetištu Gospe Sinjske i utvrdi Kamičak. Drugi dio putovanja učenici su proveli u Splitu gdje su uživali u razgledanju grada panoramskim autobusom te obišli splitske znamenitosti. Maturanti su bili smješteni u učeničkim domovima u Zagrebu i Splitu.

Obnovili poznanstva

Maturantica **Lea Molnar** iz Subotice, učenica cjelovite nastave na hrvatskome iz *Matka Vukovića*, kaže kako joj je ovo bila ekskurzija za pamćenje zbog dobrog društva i interesantnih destinacija koje

su obišli. »Jako sam se dobro provela na ekskurziji. Bili su mi tamo dobri prijatelji i svidjelo mi se što sam upoznala i nove. Sprijateljila sam se s djevojkom iz Berega. Od mjesta koje smo obišli najviše me se dojmio Split i Sinj«, kaže Lea.

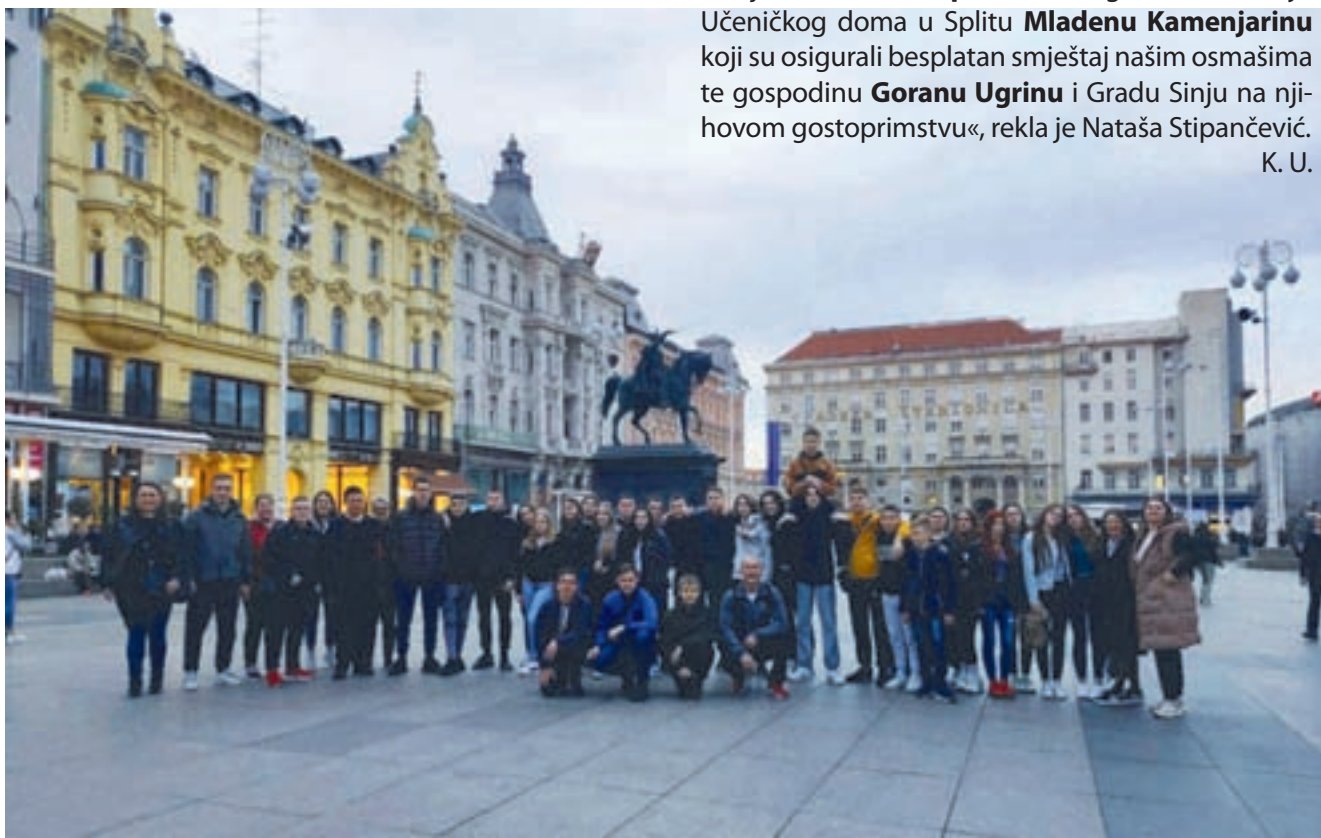
Monoštorac **Veljko Rajačić** pohađa izborni predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i također nam priča da je ovo bila ekskurzija za pamćenje. Posebno ga je dojmio Sinj, jer je o njemu slušao kao mali, a nikada nije bio, budući da ima rodbinu koja potječe odatle. Rajačić kaže i kako mu je lijepo bilo što je vidio prijatelje iz drugih mjesta s kojima je bio u Novom Vinodolskom prošle godine na profesionalnoj orijentaciji.

Dobri domaćini

Uz profesore, s učenicima su na izletu boravili u ime organizatora putovanja, članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Nataša Stipančević** i voditelj Kabineta predsjednice HNV-a **Filip Čeliković**.

»Maturalna putovanja koja HNV organizira dulji niz godina za učenike nastave na hrvatskom jeziku iznimno su važna kako bi se naša djeca upoznala i povezala sa svojom matičnom domovinom, doživjela njezine ljepote i povijest, a pritom njegovala zajedništvo među sobom koje će se nastaviti u srednjoj školi. Velika hvala ravnateljici Učeničkog doma *Marije Jambrišak* **Josipi Galić** iz Zagreba i ravnatelju Učeničkog doma u Splitu **Mladenu Kamenjarinu** koji su osigurali besplatan smještaj našim osmašima te gospodinu **Goranu Ugrinu** i Gradu Sinju na njihovom gostoprimstvu«, rekla je Nataša Stipančević.

K. U.

Maturanti triju srednjih škola – Gimnazije **Svetozar Marković**, Politehničke škole i Medicinske škole iz Subotice, koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, sa svojim razrednicima i profesorima te maturanti drugih škola koji su osnovnoškolsko obrazovanje pohađali na hrvatskom jeziku boravili su od 24. do 26. ožujka na maturalnom putovanju u Mostaru, u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Srednjoškolci su u Mostu posjetili znamenitosti poput Staroga mosta, bili u Gimnaziji Mostar, ali bili i na vrelu rijeke Bune, posjetili crkvu sv. Jakova u Međugorju te na povratku sarajevsku Baščaršiju.

Drugi put u Mostaru

Voditeljica i organizatorica puta bila je predsjednica Odbora za obrazovanje **Nataša Stipančević**, koja je istaknula da najveće zasluge za ovu ekskurziju imaju njihovi domaćini iz Mostara koji su je u najvećem dijelu i financirali.

»HNV drugu godinu organizira veliki maturalac na ovoj destinaciji. Ovdje se osjećamo već kao domaći, a svakako da su za to zaslužni naši, mogu slobodno reći, prijatelji i dobročinitelji iz Mostara koji su nas i ove godine ugostili te izdvojili sredstva za nas 33 iz Subotice. Svaka ekskurzija nosi sa sobom posebnu čar i naravno da je svaka generacija priča za sebe. Imamo divne učenike, lijepo odgojene, a najveći dojam svaki puta mi ostavi međusobno druženje, sklapanje novih prijateljstva i svakako zajedništvo«, kaže Stipančević.

Skupilo se staro društvo

Maturanti ističu kako im je ovo bilo putovanje za pamćenje zbog dobroga društva ali i mjesta koja su obišli.

Na **Nikolu Vujića**, učenika četvrtog razreda Gimnazije, najveći dojam ostavio je izvor rijeke Bune.

»Bilo nam je jako dobro, sve mi se svidjelo, ali bih izdvojio izvor rijeke Bune. Prvi put sam vidio takvo nešto. Nevjerojatno mi je da iz stijene izbija tolika količina vode. Priroda je ondje fenomenalna. U Mostaru sam već bio, ali sviđa mi se i taj grad. Smještaj u studentskom domu je bio jako dobar, rekao bih bolji nego u hotelu«, kaže Nikola.

Učenica Medicinske škole **Rahela Šteković** ističe kako je ovo bilo putovanje za pamćenje i da joj je posebno drago što je cijela generacija išla skupa.

»Društvo s kojim sam bila na malom maturalcu opet sam vidjela na ovom velikom maturalcu i to mi je baš drago. Iako nismo svi bili na malom maturalcu jer nisu svi išli u hrvatske odjele i u osnovnoj školi, većina jeste, tako da smo obnovili neka stara poznanstva i baš nam je bilo lijepo. Bila je ovo ekskurzija za pamćenje«, kaže Rahela.

Maturant Politehničke škole **Dario Vojnić Hajduk** na ekskurziju ima samo jednu zamjerku – kaže, bilo bi bolje da je trajala duže.

»Maturalac nam je bio jako dobar. Sve mi se svidjelo, od društva, znamenitosti koje smo obišli, smještaja, hrane... Možda bih izdvojio Mostar kao nešto što mi je ostavilo najveći dojam. Jako mi se svidio grad i rado bih se vratio ondje«, priča Dario.

K. U.

Upoznaj Međimurje

Zahvaljujući suradnji Hrvatskog nacionalnog vijeća, HKC-a *Srijem – Hrvatski dom* i Međimurske županije organizirana je deseta po redu ekskurzija učenika iz Srijema koji pohađaju nastavu iz predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Četrdeset učenika – od 5. razreda osnovne do 4. razreda srednje škole – posjetili su Međimurje i upoznali se s kulturom i znamenitostima najsjevernije hrvatske županije. Učenicima iz Srijemske Mitrovice pridružila se i nekolicina učenika iz Sota, Petrovaradina i Subotice.

Ovaj projekt koji nosi naziv »Upoznaj domovinu« pokrenut je 2011. godine. Prethodnih godina djeca su imala priliku upoznati različite županije i gradove u Hrvatskoj.

Osim središta županije Čakovca, djeca su posjetila Badličan – grad labirinata, Sveti Martin na Muri te Žabnik gdje su uživala u vožnji skelom po rijeci Muri. Također, posjetili su i stari mlin na Muri kao i muzej posvećen mlinarstvu. Za posljednji dan predviđen je bio obilazak Zagreba, što je otkazano zbog kiše.

»Ovakve ekskurzije djeci puno znače, jer na taj način mogu uživo vidjeti sve ono što uče na nastavi. Ekskurzije su uglavnom trodnevne i djeca posjećuju kulturne znamenitosti i muzeje, kao i ono što županija čiji smo gosti predlože da je važno posjetiti«, kaže jedan od voditelja ekskurzije profesor **Dario Španović**.

S. Ž.

6

Sastavak za primjer

Umjetna inteligencija će unazaditi čovjekove sposobnosti i mogućnosti?

U današnjem svijetu prepunom informacija i često suprotstavljenih stavova, razvijanje kritičkog mišljenja postaje sve važnije za učenike kako bi mogli razumjeti i procijeniti različite argumente te donositi utemeljene odluke. Jedan od načina da se to postigne je kroz debatu. Debata je vrsta rasprave, ali i obrazovni alat koji razvija mnoge korisne vještine kod učenika, poput sposobnosti kritičkog mišljenja, argumentiranja, slušanja i razumijevanja različitih perspektiva. Osim toga, debata pomaže učenicima da se bolje pripreme za stvarni

svijet jer ih uči kako artikulirati svoje stavove i prilagoditi ih različitim situacijama. Također, ona promiče važne vrijednosti poput poštivanja drugih mišljenja i izgradnje pozitivnih odnosa među sudionicima.

»Debatiranje o aktualnim temama potiče učenike da se informiraju o različitim perspektivama i stajalištima te da se upoznaju s aktualnim događajima. Time pokušavaju razumijeti svijet oko sebe te razviti vlastiti stav. Jedna od aktualnih tema današnjice svakako je umjetna inteligencija i ChatGPT. Navedeno područje detaljno su istražili učenici 3. f prije nego li

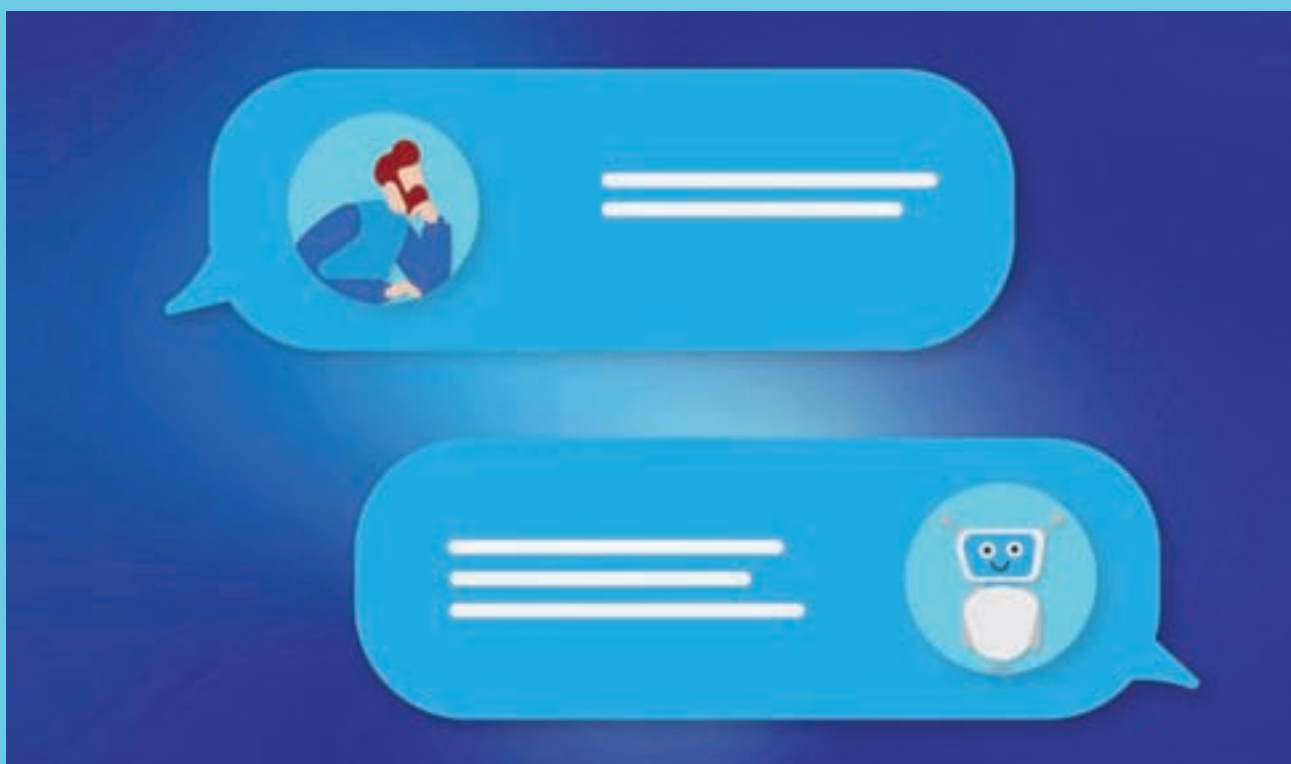
su se okušali u debati na temu *Umjetna inteligencija će unazaditi čovjekove sposobnosti i mogućnosti*», navodi profesorica hrvatskog jezika i književnosti **Monika Ivanović**.

ChatGPT – sustav umjetne inteligencije

Umjetna inteligencija može se definirati kao sposobnost nekog uređaja da oponaša ljudske aktivnosti, kao što su planiranje, učenje, zaključivanje pa čak i kreativnost. Sustavi umjetne inteligencije prikupljaju informacije iz svog okruženja kako bi postigle određeni cilj. Svoje ponašanje naknadno mogu prilagoditi analiziranjem prethodnih informacija. ChatGPT je tip umjetne inteligencije koji je nedavno razvijen od strane tvrtke *OpenAI*. Sustav

manipulirati. Tako je 2016. Microsoftov chatbot Tay izmanipuliran u roku od 24 sata. Na Twitteru su osvaljali razni neprimjereni odgovori u vidu podrške fašizmu ili u vidu vrijeđanja žena i feminističkih pokreta.

ChatGPT može biti koristan za obavljanje svakodnevnih zadataka i pri tome nam može uštedjeti vrijeme. Međutim, takav učestali oblik korištenja pomoći od strane umjetne inteligencije mogao bi imati pogubne posljedice. To otvara mogućnost da ljudi postanu još ovisniji o tehnologiji te da dolazi do sve veće dehumanizacije čovječanstva. Pojedina mišljenja ističu da će se ljudi do te mjere osloniti na tehnologiju da će postati lijeni te da će samim time izgubiti pojedine vlastite sposobnosti. Određena skupina ljudi u Chatbotovima vidi prijatelje što stvara oksimoron *realne virtualnosti*. To, s jedne strane, može pomo-

koristi složene algoritme kako bi analizirao ogromne baze podataka i na osnovu toga odgovorio na naše pitanje. Odgovori ovog sustava vrlo su napredni i vrlo slični ljudskim, što je upravo i cilj ovakvog sustava.

Umjetna inteligencija u modernom svijetu može biti vrlo korisna. Može zamijeniti pojedine radnje u kojima bi bio prisutan čimbenik ljudske pogreške ili može obavljati poslove koji životno ugrožavaju ljude. Međutim, ni kod umjetne inteligencije točnost obavljanja zadataka nikad nije potpuna i nerijetko se događaju ozbiljni propusti. U to se svakako ubraja primjer tvrtke *Tesla* čiji automobili koriste umjetnu inteligenciju za samoupravljanje svojih vozila. Taj sustav nije bez greške što potvrđuje i činjenica da se u posljednjih par godina dogodio veliki broj nesreća u kojima je nekolicina njih imala smrtni ishod. Chatbotove, uključujući i ChatGPT, moguće je

ći ljudima koji se osjećaju usamljenima, a nemaju s kim podijeliti svoje misli. Ipak, s druge strane, tu ne trebamo zaboraviti da s druge strane ekrana nije živo ljudsko biće te da prakticiranjem takvih razgovora gubimo socijalne vještine i sve više bivamo prikovani za ekran.

Umjetna inteligencija, bez sumnje, je alat koji može mnogo pomoći čovječanstvu i kao takvog potrebno ga je više razvijati i usavršavati. No, barem za sada, ne bismo se trebali toliko oslanjati na takvu vrstu tehnologije jer je još uvijek prisutan rizik, ali i činjenica da vrlo malo znamo o tome te da samim time nismo svjesni svih negativnih učinaka. Nekada je pametnije i korisnije osloniti se na vlastitu inteligenciju koja je, na kraju krajeva, i razvila tu umjetnu inteligenciju.

Teo Margetić, 3. f,
Gimnazija »Svetozar Marković«, Subotica

Sretna i zadovoljna djeca i mladi, ali i roditelji

Prvi ovogodišnji Oratorij za djecu i mlade, u organizaciji animatora iz Subotice i Pastoralnog centra *Papa Ivan Dobri*, na čelu s ravnateljem vlč. **Mihaelom Sokolom**, održan je 1. travnja u prostorijama spomenutog centra u Beogradu.

Ovakvim susretima se mladi i djeca grada Beograda uvijek iznova raduju. Oratoriji su se u Beogradu počeli održavati 2021. godine, na inicijativu vlč. Mihaela koji je potaknut željom mladih i djece za druženjem i zajedništvom inicirao sada već tradicionalne oratorije i dolazak animatora iz Subotice. Posjeti nisu jednostrani, a mladi i djeca iz Beograda planiraju i ove godine posjetiti svoje prijatelje u Subotici, kao što su to učinili i prošle.

kao i mjesto susreta, sudionici oratorija izmolili su u podne molitvu Anđeo Gospodnji Angelus.

Rad u grupama je sljedeća faza koja je uslijedila u okviru ovog susreta. Mladi i djeca bili su podijeljeni u skupine po godinama gdje su razgovarali o molitvi, njezinoj formi ali i njezinom značaju za njih same. Razgovori su bili prilagođeni različitoj dobi sudionika.

Nakon zajedničkog ručka, igra je nastavljena u dvorani. Predviđeni program završio je u poslijepodnevnim satima riječima za laku noć, koje su predstavljale **don Boscovu** tradiciju.

»Upoznavanje s Crkvom na zabavniji način«

S obzirom na to da je ovaj susret prvenstveno namijenjen djeci i mladima **Mia Fabjan**, učenica 1. godine Srednje medicinske škole u Beogradu, koja po svemu sudeći ne propušta niti jedan oratorij, izrazila je zadovoljstvo susretom.

»Osim igre i zabave, Oratorij mi predstavlja i bijeg od stvarnosti, pa bih zbog toga često mogla provoditi mnogo više sati na ovakvim susretima, jer koliko god se mi mladi trudili živjeti kršćanskim životom u ovome 'stvarnom svijetu', još uvijek nemamo puno prilika razgovarati o Bogu i Crkvi sa svojim vršnjacima«, kazala je Mia.

Da ovi susreti nisu namijenjeni samo djeci, već i njihovim roditeljima,

koji također koriste priliku za međusobno druženje i razgovor, ali i za povratak u djetinjstvo i neka »bolja vremena« dokaz je **Miloje Veljić**, roditelj šestogodišnjeg dječaka **Matije**, koji, kao i njegov otac, ne propušta niti jedan susret.

»Jako sam zadovoljan animatorima i osmišljenim programom, jer djeca ne žele ni mobitel uzeti u ruke. Osim toga, volio bih istaći još jednu dobru stranu programa, a to je upravo zabavni karakter i igra koja nije usko vezana i utemeljena samo na teologiji i vjeronauku već i na drugim aspektima sudjelovanja u samoj misi, poput pjevanja, čitanja, ministriranja, službi preko kojih se djeca upoznaju s Crkvom na zabavniji način«, naveo je naš sugovornik.

Tekst i foto: Marija Antonela Kanelić

Raznovrstan program

Susret je započeo u jutarnjim satima okupljanjem sudionika, nakon čega je uslijedilo zajedničko misno slavlje u katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije koje je predvodio katedralni župnik vlč. Sokol. Zbog kišnog i hladnog vremena susret je nastavljen u dvorani Pastoralnog centra *Pape Ivana Dobrog*. Nakon uvodne plesne radionice, sudionici su se kroz kateheze, koje je održao bračni par **Tinodi** s neokatekumenskog puta, mogli malo bolje pripremiti za nadolazeće blagdane i Veliki tjedan.

S obzirom na to da je prva subota u mjesecu u Beogradskoj nadbiskupiji posebno posvećena Mariji,

Jednokratna potpora za 50 studenata

Pedeset studenata koji studiraju u Srbiji, a pripadnici su hrvatske zajednice, dobilo je jednokratnu materijalnu potporu/stipendiju u iznosu od 6.000 dinara. Sredstava su osigurana zahvaljujući HPD-u *Bela Gabrić* iz Subotice, koje je za potporu apliciralo kod Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske za 2022. godinu, te donacijama Hrvatskog nacionalnog vijeća, NIU *Hrvatska riječ* i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Jednokratnu stipendiju dobili su studenti iz Subotice i okolice, Novog Sada, Surčina, Beograda, Šida, Sota... Svečano potpisivanje ugovora održano je 17. travnja u sjedištu HNV-a u Subotici.

Studentima su se ovom prigodom obratili predsjednica Izvršnog odbora HNV-a **Karolina Bašić** i članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Nataša Stipančević**, v. d. ravnateljice ZKVH-a **Katarina Čeliković**, ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ladislav Suknović** i predsjednica HPD-a *Bela Gabrić* **Margareta Uršal**. Predstavnici triju profesionalnih hrvatskih institucija i spomenute udruge poručili su kako hrvatska zajednica u Srbiji skrbi o svojim mladima, da su otvoreni za njihove sugestije i prijedloge, kao i da računaju na njihove doprinose u budućnosti. Poručeno im je da marljivo uče i rade te ostvare svoje viljeve. Također, iskazana je nada da će ovakvi poticaji u budućnosti biti i češći. Mladi su ukratko upoznati i djelatnošću krovnog tijela hrvatske manjinske samouprave te životom i djelom istaknutog kulturnog djelatnika **Bele Gabrića** (1921. – 2001.), čije ime prosvjetna udruga nosi i koji je također brinuo o učenicima.

Ulaganje u mlade

Predsjednica IO HNV-a zadužena za obrazovanje **Nataša Stipančević** ističe značaj ulaganja u mlade.

»Nadamo se da će se mladi koji su otišli studirati u Hrvatsku kao i oni koji studiraju u Srbiji svojim talentima u budućnosti upotpuniti rad hrvatske zajednice«, kaže Stipančević.

HPD *Bela Gabrić* osnovano je radi brige o obrazovnim i drugim potrebama djece, učenika, roditelja i prosvjetnih djelatnika pripadnika hrvatske zajednice.

»Nadamo se da ćemo na nekim od natječaja ponovno uspjeti osigurati sredstva za ovakav vid potpore studentima, možda već ove godine za Božić«, kaže predsjednica HPD-a *Bela Gabrić* **Margareta Uršal**.

Potpora koja znači

Studenti ističu zadovoljstvo dobivenim stipendijama, napominjući kako im to znači i kao vid moralne potpore. Jedan od njih je i student treće godine

Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu (smjer industrijsko inženjerstvo) **Nikola Skenderović** iz Tavankuta.

»Potpora mi svakako znači. Prije studija išao sam u gimnaziju na hrvatskom jeziku. Većinu studenata koji su bili danas tu poznajem od ranije, znači mi i to da se susretnemo«, kaže on.

I studentica treće godine srpske književnosti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu **Mirjana Milanović** iz Đurđina ističe značaj ovakve potpore, ali i umrežavanja mladih iz hrvatske zajednice.

»Osnovnu i srednju školu završila sam na hrvatskom jeziku, sada studiram u Novom Sadu. Budući da sam studentica, novac mi je prijeko potreban te mi ova potpora znači mnogo. Rado se odazivam i na susrete mladih koji se organiziraju u hrvatskoj zajednici. I u perspektivi, kada završim fakultet, planiram biti aktivna u zajednici«, kaže Mirjana.

K. U.

Iskustva iz različitih gradova Srbije i Hrvatske (I. dio)

Kako žive naši studenti?

10

Često možemo čuti kako je studentski život najljepše razdoblje u životu. Kvaliteti studentskog života doprinose i odabir pravog studija, organizacija fakulteta, ali i stanovanje, ishrana i slobodno vrijeme. Kako bismo saznali što o tome misle naši studenti u različitim gradovima Srbije i Hrvatske razgovarali smo s nekoliko njih.

Marija Dulić, Arhitektonski fakultet u Beogradu:

Druga sam godina na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu. Fakultet je veoma drukčiji od drugih fakulteta u Beogradu, budući da je arhitektura spoj inženjerstva i umjetnosti. Na razini jedne godine ima dosta predmeta koji od studenata traže znanja iz različitih pravaca. Razrađujemo dosta projekata, od jednorodnog stanovanja do urbanizma, iz tjedna u tjedan pravimo makete, računamo proračune mehanike i statike i crtamo, većinski u programima, ali tu su, naravno, i lenjiri i slobodoručno crtanje, učimo o povijesti arhitekture i umjetnosti... Puno vremena provodimo na fakultetu, na predavanjima, a posebno na vježbama. Fakultet je veoma zahtjevan i traži veliku posvećenost. Tijekom semestra često bude i neprospavanih noći kako bi se stiglo sve na vrijeme završiti. Budući da sam u domu, a cimerica mi je prijateljica sa smjera, uvijek zajedno rješavamo zadatke i pomažemo jedna drugoj. Za ovaj fakultet poželjno je stanovati blizu fakulteta i fotokopirnica

budući da se za svake vježbe nose makete i razni crteži. U prvoj sam godini živjela mnogo dalje od fakulteta, pa sam morala mijenjati dva autobusa, što je veoma naporno uz sve radove koje nosimo. Gužve su česte i neizbježne i nema pravila kada će se dogoditi, pa je i to umarajuće. Otkada sam blizu fakulteta, sve je mnogo lakše. U Beogradu su koncerti česti te sam i ja sam išla na par njih, kao što su, na primjer, folklorni i glazbeni. U prošlosti sam se dugi niz godina bavila folklorom, ali sam prestala kad sam počela studirati te mi je želja jednog dana učlaniti se u folklornu skupinu gdje ima veliki broj studenata, jer ih u Beogradu ima bezbroj. Preko zime volim ići na klizališta, budući da su mnogo veća od subotičkog, kao i na velike vašare. Također, veliki je broj muzeja, botanička bašta, a tu su i veliki tržni centri u kojima, također uživam. Volim posjećivati i kina koja su znatno veća od subotičkih, a i nude više filmova na repertoaru. Beograd, kao glavni grad, nudi bezbroj mogućnosti za svakog pojedinca, važno je samo pratiti događanja, bitna je volja i želja, a i strpljenje za sve nedostatke u ovom gradu s kojima se svakoga dana susrećemo.

Dunja Šimić, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, učiteljski studij:

Još od malena znala sam da želim biti učiteljica i studirati u Hrvatskoj. Upravo zato upisala sam i zavr-

šla opći smjer na hrvatskom jeziku u Gimnaziji *Svetozar Marković* u Subotici. Sada već dvije godine studiram na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, učiteljski studij. Fakultetom sam općenito jako zadovoljna. Kada sam ga upisivala, imala sam punu podršku i obitelji i u zajednici (od strane HNV-a), ali i na fakultetu. Veliki plus za nas Hrvate izvan Hrvatske su upravo kvote pomoću kojih možemo upisati željene studije bez polaganja državne mature i »natjecanja« sa srednjoškolcima diljem Hrvatske. Upravo sam i ja na fakultetu imala mogućnost takvog upisa, i to sam, naravno, iskoristila. Nisam imala nikakvog problema s papirima i ostalim stvarima jer sam iz Srbije, a pomoć smo dobijali i od ljudi iz HNV-a, ali i s fakulteta. Tijekom upisa na fakultet trebalo je riješiti i dom. Oduvijek sam željela za vrijeme studija živjeti u studentskom domu. Tuđa iskustva samo su mi pomogla da budem sigurna da ću se prijaviti živjeti u domu. Tu, u Osijeku, svi smo dobili mogućnost živjeti u domu, s obzirom na to da dolazimo iz Vojvodine. Prvih dana u domu i na fakultetu bilo je, naravno, teško, zbunjujuće, sve novo. Trebalo je par tjedana za naviknuti se na sasvim novi način života (menzu i cimerstvo), novu sredinu, ljude... Kako je vrijeme prolazilo počela sam uživati u svemu što se događalo. Zavaljela sam studentski život. Tako danas imam super prijateljice s fakulteta s kojima se rado družim. U slobodno vrijeme rado odemo u kino, par puta smo već išli u kazalište. Osijek u svom HNK-u često ima odličnih predstava, baleta, opereta i različitih koncerata na koje mi kao studenti imamo popust, pa rado to koristimo. Osim tih kulturnih događanja u Osijeku, često izlazimo. Zanimljivo je što je tu četvrtak u znaku studenata. Četvrtkom se studenti okupljaju i druže, tada skoro svi studenti izlaze, često budu i žurke u organizaciji fakulteta. Četvrtkom se čak i mi studenti iz Vojvodine skupljamo, igramo društvene igre i družimo se, jer najbolje

je sa svojim. U Osijeku postoji i studentski restoran u koji često znamo otići, bude nam super kada nas u menzi poslužuju konobari pa se mi studenti najedemo kao kod kuće. Krajem godine očekujemo i stipendiju koju nam svake godine daje SDU. Iako je jednokratna, raduje nas što i institucije u Hrvatskoj misle na nas studente iz Vojvodine. Mi se, studenti, znamo šaliti kako nam još fali autobus iz Osijeka za Suboticu i da našoj radosti neće biti kraja. Nerijetko usporedim Suboticu s Osijekom. Osijek je veličine Subotice, ljudi, Šokci, su bliži nama mentalitetom i to mi osobno odgovara, no osjeća se, kako zbog sveučilišta koje Osijek ima, da grad živi i da se stalno nešto događa što nama mladima uvijek bude zanimljivo. Volim studiranje u Osijeku jer imam mnogo mogućnosti, a s obzirom na to da sam blizu Subotice često vikendom mogu otići kući. Osim mogućnosti i blizine, studiranje u Hrvatskoj smatram bitnim budući da se obrazujem za učiteljicu. Mislim da ću učenjem na hrvatskom jeziku puno pridonijeti zajednici, budući da se želim vratiti u Suboticu i raditi s našom djecom i mladima.

Emil Cvijin, Veleučilište *Lavoslav Ružička* u Vukovaru, smjer fizioterapija:

Druga sam godina fizioterapije na Veleučilištu *Lavoslav Ružička* u Vukovaru. Živim u Studentskom domu *Leopold* i morao bih reći da je to jedan od boljih domova u Hrvatskoj. U sobama imamo televizore, kuhinje s hladnjakom, klima uređaje itd. I na fakultetu i u domu sam okružen dobrim prijateljima koji moje studiranje čine još zanimljivijim. U menzu idem svakodnevno. Što se tiče Vukovara kao grada, meni je sasvim adekvatan, nema toliko toga za vidjeti, ali ima sve što je potrebno: trgovački centar, kino, crkvu, klubove, kafiće, i ono što je meni najbitnije: mir!

K. D. Š.

SREDNJA MEDICINSKA ŠKOLA SUBOTICA

Stomatološka sestra – tehničarka

nastavni jezik
hrvatski

duljina trajanja srednjeg
obrazovanja
4 godine

broj učenika
30

O obrazovnom profilu

Program se nastave temelji na stjecanju znanja i vještina za asistiranje i rad na odjeljenjima: bolesti zuba, dječja i preventivna stomatologija, stomatološka protetika, parodontologija i oralna medicina, ortopedija vilica, oralna i maksilofacijalna kirurgija. Ovladat će tehnikama i procedurama pripreme i sterilizacije materijala i instrumenata. Stomatološka sestra – tehničarka sudjeluje u prevenciji stomatoloških oboljenja, odgojno-zdravstvenom radu u vrtićima, školama, savjetovalištim za trudnice.

Važno za rad

Za obavljanje ovog posla neophodna je preciznost, odgovornost i posvećenost. Posao se obavlja, uglavnom, u zatvorenoj prostoriji, pretežno stojeći i u pokretu.

Predmeti

Stručni predmeti su: Anatomija i fiziologija, Prva pomoć, Zdravstvena njega, Higijena i zdravstveni odgoj, Farmakologija, Zdravstvena psihologija, Patologija, Mikrobiologija s epidem., Bolesti zuba, Stomatološki materijali i instrumenti, Preventivna stomatologija, Osnovi kliničke medicine, Stomatološka protetika, Medicinska biokemija, Oralna kirurgija, Poduzetništvo, Parodontologija i or. medicina, Dječja stomatologija, Ortopedija vilica.

Mogućnost nastavka školovanja i zaposlenja

Na višim i visokim strukovnim studijima ili na fakultetima u Republici Srbiji, Republici Hrvatskoj i inozemstvu. Visoke strukovne škole i akademski studiji iz područja zdravstvene njega, medicinski fakultet, stomatološki fakultet, fakultet tjelesne kulture, farmaceutski fakultet... Nakon završene srednje škole, mogu odmah početi s radom kao asistentica liječniku – stomatologu obavljajući sljedeće poslove: popravci, liječenje, vađenje zuba i sl. Priprema zubarske uređaje, instrumente, lijekove i potreban materijal kako bi sve pravodobno bilo dostupno stomatologu. Prati rad stomatologa, dodaje mu potrebne instrumente, lijekove, tampone, anestetike. Sterilizira i održava instrumente. Proziva pacijente, zakazuje, priprema pacijente za rendgenska snimanja, vodi evidenciju o uslugama, utrošku materijala, popunjava recepte, sređuje kartoteku.

Nakon završetka srednje škole stječe se zvanje
stomatološke sestre – tehničarke.

POLITEHNIKA

Tehničar tiska / tehničarka

nastavni jezik
hrvatski

duljina trajanja srednjeg
obrazovanja

Tehničar tiska

O obrazovnom profilu

Sam naziv objašnjava kako se radi o nanošenju boje kroz finu mrežicu koja je zategnuta na odgovarajući drveni ili metalni okvir nalik situ. Kroz otvore na mrežici boja se pomoću gumenog valjka potiskuje na podlogu koja se tiska. To može biti bilo kakva podloga (papir, plastika, tekstil, metal, drvo, staklo, keramika). Također, mogu biti i različite forme i dimenzije (majice, olovke, bedževi, upaljači, bocice, šalice, čaše, tegle, burad...). Na ovom smjeru učenici će naučiti pripremiti materijal otiskati u različitim tehnikama tiska, i na različitim vrstama, i tipovima strojeva za tiskanje jer je upravo tome posvećen veći dio praktične nastave. Tiskanje se vrši na papiru, kartonu, plastici, a tehnika tiska određuje se prema vrsti originala, naklade, podloge za tisak i želji naručitelja. Učenici se najprije upoznaju s radom u tehnici ofsetnog tiska, ali i s mnogim drugim tehnikama – dubokim tiskom, propusnim tiskom, digitalnim i tzv. fleksotiskom. Svaka od njih iziskuje i upoznavanje učenika s radom specijalnih strojeva.

Važno za rad

Normalan vid na blizinu, daljinu i kolonu vid, normalna funkcija gornjih i donjih ekstremiteta i kičmenog stupa. Za obavljanje ovog posla potrebna je preciznost, urednost, strpljenje i kreativnost jer se, uz tisak, vodi računa o doziranju boja koje se nanose po preciznim pravilima. U radu se koristi računalo. Radi se u zatvorenoj prostoriji. Stotiskar u radu je izložen kemijskim parama te treba voditi računa o mjerama zaštite na radu.

Mogućnost nastavka školovanja:

Učenici po završetku srednje škole imaju veliki broj mogućnosti, počevši od pronalazačenja posla u tiskarama ili malim privatnim obrtima za tiskanje, knjižarama i kopirnicama pa do nastavka školovanja na višim i visokim stručnim školama ili fakultetima.

TEHNIČKA ŠKOLA SUBOTICA

tehničar grafičke dorade

ja srednjeg

4 godine

broj učenika

15 + 15

Tehničar grafičke dorade

O obrazovnom profilu

Grafička je dorada posljednja faza u izradi grafičkog proizvoda gdje učenici oblikuju krajnji grafički proizvod primjenom različitih operacija rezanja, savijanja, sakupljanja, šivenja ili lijepljenja. Kada govorimo o proizvodima koji se grafički obrađuju, tu se ne misli samo na knjige, časopise, fascikle, prospekte, reklamne kataloge i brošure, već i na različite vrste reklamnog materijala. U okviru praktične nastave, kod učenika se potiče razvoj kreativnosti jer su upravo oni zaslužni za finalni oblik jednog proizvoda.

Učenici se tijekom četverogodišnjeg školovanja osposobljavaju za ručnu i strojnu obradu poveza knjiga, upoznaju različite materijale koji se koriste u knjigoveznici i kartonaži. U kartonaži izrađuju različite galanterijske proizvode i ambalažne kutije.

Važno za rad

Radi se u zatvorenoj prostoriji uz prisustvo kemijskih supstanci kao što su boja ili ljepilo. U materijale za preradu spadaju karton, različite vrste papira, ravne ili valovite ljepenke, platna, koža, kao i sastavljanje i ukrašavanje proizvoda.

Mogućnost nastavka školovanja:

Nakon završetka školovanja, mogu se zaposliti u grafičkim radionicama, tiskarama i poduzećima koje se bave proizvodnjom ambalaže ili samostalno obavljati posao u struci, ali i nastaviti školovanje na strukovnom fakultetu ili višoj školi.

GIMNAZIJA „SVETOZAR MARKOVIĆ” SUBOTICA

opći smjer

nastavni jezik

hrvatski

dužina trajanja srednjeg
obrazovanja

4 godine

broj učenika

30

Kome je namijenjen opći smjer?

Gimnazija općeg tipa spona je između prirodno-matematičkog i društveno-jezičnog smjera. Predmeti koji se ovdje uče predstavljaju uravnotežen izbor kako prirodnih tako i društvenih znanosti. Učenici sve četiri godine uče matematiku, materinski jezik, strane jezike, fiziku, povijest, kemiju, biologiju. Pogoduje onim učenicima koji su podjednako dobri i u prirodnim i društvenim znanostima. Ovaj profil nudi visoku razinu opće kulture i znanja iz svih predmeta.

Mogućnost nastavka školovanja na višim i visokim strukovnim školama i fakultetima

Svi učenici koji uspješno završe gimnaziju imaju mogućnost upisati fakultete društveno-humanističkih, medicinskih, prirodno-matematičkih ili tehničko-tehnoloških znanosti u našoj zemlji i u inozemstvu.

**Nakon završene gimnazije i položene državne mature
potrebno je nastaviti školovanje.**

**Složite
kockice
u odgoju
VAŠE
DJECE**

2023./2024.

Graditelj crkava i pokretač inicijativa

Biskup **Ljudevit Budanović** bio je dostojan nasljednik svojih kalačko-bačkih predšasnika. Dovršio je ili pokrenuo gradnju brojnih crkava po Bačkoj. Na teritoriju Subotice, za vrijeme njegovog biskupovanja, izgrađene su sljedeće crkve: crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Bikovu (15. kolovoza 1921.), crkva sv. Antuna Padovanskog u Čantaviru (10. studenoga 1929.), samostan sv. Terezije Djeteta Isusa (31. kolovoza 1930.), crkva Isusa Radnika na Daničićevoj cesti (Segedinski vinogradi), Kertvaroš (15. studenoga 1931.), crkva Presvetog Trojstva u Maloj Bosni (studenoga 1931.), crkva Uskrsnuća Isusova u Malom Bajmaku (1933.), crkva sv. Josipa u Đurđinu (1935.), crkva sv. Ivana Krstitelja u Hajdukovu (1936.), crkve sv. Apostola na Kelebiji (1937.) i crkva Presvetog Srca Isusovog u Kraljevom Brigu kod Horgoša (1940.).

Budanović je također otkupio i adaptirao nekoliko zgrada za potrebe klera: kuća u Harambašićevoj 7 (21. listopada 1924.), Harambašićevoj 5 (28 studenoga 1931.), zgrada u Ulici Paje Kujundžića (Braće Radića) (9. veljače 1933.), kuće (**Mihály Prokesa**) u Sudarevićevoj ulici (Matije Gupca) 8 i 10 (13. studenoga 1937.). Međutim, on je otišao korak dalje od rješavanja stambenih i radnih prostorija klera. Utemeljio je sjemenište *Paulinum* (Sudarevićeva 8 i 10), čija posveta je svečano obavljena 4. srpnja 1938.

Društvena aktivnost

Prije Prvog svjetskog rata Budanović je utemeljio Bunjevačku čitaonicu u Baji, koja i danas postoji. Također je organizirao društveni život u Beregu, gdje je bio župnik. Međutim, najbolje je upamćen po svojim doprinosima društvenom životu subotičkih Hrvata. Još početkom 1920. uključio se u Narodno udruženje, koje je bio pokret bunjevačkih Hrvata u Subotici i okolici. Iz ovoga pokreta će se izroditi poslijeratne hrvatske političke i kulturne organizacije. U cilju populariziranja ovog pokreta Budanović je i osobno agitirao u Bikovu i Šupljaku (lipnja 1920.). Dana 16. srpnja 1920. izabran je u stalni upravni odbor *Hrvatskog radiše* u Subotici. Također je bio član-osnivač Prosvjetnog društva *Neven*. Osnovao je Odbor za

podizanje spomenika **Antunu Evetoviću Miroljubu** (1931.). Rezultat ovog odbora je Miroljubovo poprsje, koje je izradio **Ivan Meštrović**. Poprsje je, međutim, zbog napete situacije u Subotici postavljeno tek 1936. Budanović također stoji logistički iza

velebne proslave koju je *Subotička matica* priredila 14. – 16. kolovoza 1936. – 250-godišnjicu od dolaska jedne skupine Bunjevaca u Suboticu.

Žrtva totalitarizma

Budanović je zbog svoje privrženosti vjeri i rodu bio žrtva totalitarističkih režima. Još početkom 1920-ih bilo je onih »patriota«, koji su ga osumnjičili kao nepouzdanog čovjeka i optužili da »šuruje« s Budimpeštom protiv interesa Kraljevine SHS. Neki članovi Narodne radikalne stranke su ga kritizirali zbog toga što nije htio surađivati s njima i prevesti Bunjevce u radikale. Budanović se nije osvrtao na brojne kritike koje je dobio na svoj račun. On je radio u tišini i bez uzbuđivanja. U suštini je bio apolitičan, ali je imao velike simpatije za Hrvatsku seljačku stranku koja je 1930-ih prerasla u nacionalni pokret. Dana 21. ožujka 1941., tj. uoči Drugog svjetskog rata, Budanović je posjetio predsjednika vlade Kraljevine Jugoslavije **Vladka Mačeka** u Beogradu. Međutim, koja god bila nakana tog putovanja, ona nije urodila plodom, jer je ubrzo Jugoslavija napadnuta i podijeljena među okupatorima. Mađarima je pripala Bačka. Budanović se ponovno našao na meti napada kao nepouzdan element.

Vladimir Nimčević

Svjetsko zlato — potvrda upornosti

Učenica 3. f razreda Gimnazije Svetozar Marković u Subotici **Elena**

Sekulić je na poziciji desnog beka u Ženskoj reprezentaciji Srbije u hokeju na ledu osvojila zlatnu medalju na IIHF Svjetskom prvenstvu (divizije III grupe B) početkom travnja u Izraelu. Iako ima samo 17 godina, Elena je postigla zadivljujuće rezultate u sportu koji se sve više spominje. Njena pozicija desnog beka podrazumijeva odbranu što je moguće više pakova. Ona za *Kužiš?!* otkriva kako je prva djevojka u Srbiji koja se upisala na hokej, kako izgledaju njezini treninzi te govori o osvojenom zlatu u Izraelu.

KUŽIŠ?! Kada i kako si se počela baviti hokejom na ledu? Gdje i za koga igraš sada?

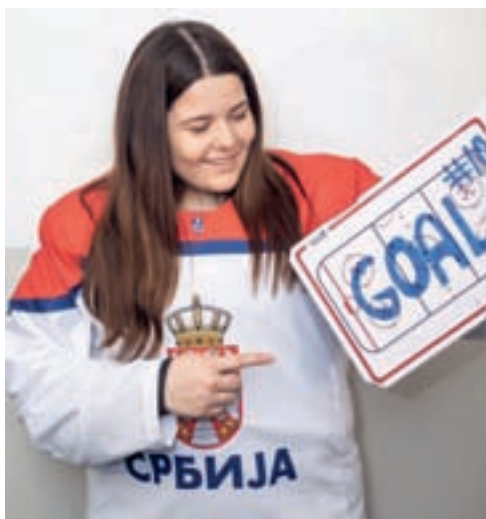
Hokejom sam se počela baviti kada sam imala četiri godine tako da ga treniram već 13 godina. Sve je počelo tako što sam otišla u školicu klizanja kada je trener vidio potencijal u meni. On je htio započeti nešto novo u Srbiji, a to je bio ženski hokej, tako da sam zvanično prva upisana djevojčica u Srbiji koja je počela trenirati hokej. Trenutno igram samo za Žensku srpsku reprezentaciju. Do prije godinu dana sam igrala u Mađarskoj, za *Ferencváros*, ali sam se vratila u Srbiju i nastavila ovdje.

KUŽIŠ?! Reci nam više o pobjedi reprezentacije na Svjetskom prvenstvu.

Pripreme su nam počele 15. ožujka u Beogradu i trajale su dva tjedna, imali smo dva treninga na ledu i dva »suha« treninga svaki dan. Svjetsko prvenstvo odigralo se u Izraelu u 3B diviziji. Protivnici su nam bili Bosna i Hercegovina i Izrael. U Izraelu smo bili sedam dana i imali smo četiri utakmice. Prva utakmica nam je bila protiv Izraela i ona se završila rezultatom 5:1 za nas. Ostali rezultati su bili: Srbija : BiH – 12:1, Srbija : Izrael – 9:0 i posljednja, odlučujuća utakmica, protiv Bosne završila se 11:0 za nas.

KUŽIŠ?! Kako se osjećaš nakon osvojene medalje u Izraelu?

Poslije posljednje uspješne utakmice osjećaj je bio nevjerovatan, kad vidiš da dižeš zlato za svoju ekipu i državu, to je nešto što se ne može opisati riječima. Mislim da još uvijek nisam svjesna toga što smo postigli i da je ovo bio samo jedan mali dokaz toga koliko mi u stvari možemo,

kao i prilika da pokažemo svijetu da ženski hokej u Srbiji nije »za baciti« i da se može još puno raditi s nama.

KUŽIŠ?! Tko ti je najveća podrška i što ti daje najveću motivaciju za dalji trud?

Najveća podrška od samog početka bila mi je mama. Gurala me je od starta, i kad sam bila u najgorim momentima, kada sam govorila kako želim prestati s treniranjem, uvijek je našla način kako mi pomoći i uvijek mi je bila oslonac u svemu. Naravno, želim da se moj trud isplati i da jednog dana budem ponosna na sve što sam postigla.

KUŽIŠ?! Gdje sebe vidiš za nekoliko godina, kakvi su ti planovi za budućnost?

Za par godina sebe vidim s istom ovom ekipom, samo s boljim uvjetima rada i naravno u jačoj ligi, jer ako je netko to zaslužio mislim da je to moj tim jer smo prošli kroz puno uspona i padova te se nadam da će nam se nadalje samo lijepe stvari događati.

KUŽIŠ?! I za kraj, koju poruku bi željela poslati mladima kako bi ih motivirala da njeguju, ali i istražuju svoje talente?

Što god zamislimo to trebamo i ostvariti, nikada ne treba odustajati. Istina je da će biti teških trenutaka, što je i normalno, ali ne treba odmah »pasti« nego treba izaći još jači i pokazati se u najboljem svjetlu. Svatko u sebi ima neki talent, samo je pitanje kada će ga pokazati i kada će doći njegovih »pet minuta« koji će se pretvoriti u nešto posebno što će ljudi pamtit.

Katarina Ivanković Radaković

MALI GAVRAN JE UPUTIO POSLJEDNJI POGLED PREMA KANTONU GDJE JE POBJEDIO TRI VOJNIKA. SVOJ BIVAK JE PODIGAO PAR MILJA DALJE, NE ŽELEĆI DA BUDE BLIZU MJESTA SMRTI. ALI MISAO O SMRTI GA JE PROGONILA BUDEĆI BOL U SRCU I RUŽNE USPOMENE. NJEGOVA POBJEDA U KANTONU MU NIJE DONIJELA MIR U DUŠI.

SKALPOVI
BLIJEDOLIKIH
MI NE DONOSE
MIR U DUŠI. TO
JE VEĆ TAKO
OČITO.

SVAKI PUTA
KAD VIDIM NEKOG
WASICHUA U MENI SE
BUDI OSJEĆAJ MRŽNJE
I JAKA ŽELJA ZA
OSVETOM.

MALI GAVRAN SE OPET IZNOVA U
SVOJIM MISLIMA VRAĆAO NA TAJ
KOBNI DAN KOJI MU JE NENADANO
PROMIJENIO ŽIVOT IZ KORIJENA.

TADA JE NJEGOV ŽIVOT IMAO SMISAO, JER JE BIO
VOLJEN OD STRANE JUTARNJEG ZRAKA, ČERKE POGLAVICE
KOJA MU JE BILA OBEĆANA.

DOŠAO SAM SAMO NA
KRATKO. HTIO SAM TE
VIDJETI PRIJE NEGO
PODEM U LOV JER NAM
PONESTAJE HRANE A
DIVLJAČ SE PROREDILA.
VRATIT ĆU SE BRZO.

BUDI OBAZRIV DRAGI
I NE BRINI SE TOLIKO
ZA MENE. ČEKAT ĆU S
RADOŠĆU NA TVOJ
POVRATAK.

UZMI OVAJ PEMIKAN
ŠTO SAM GA PRIPRA-
VILA ZA TEBE. DOBRO
ĆE POSLUŽITI, AKO
BUDEŠ GLADAN.

K. Sekulić

LJUBAVI MOJA, MORAM TI NEŠTO REĆI ŠTO ME ČINI ZABRINUTOM. NOČAS SAM USNILA RUŽAN, SAN. SANJALA SAM KAKO HODAM IZMEĐU VATRI I DIMA ŠTO ME JE GUŠIO.

UPRAVO SAM TE TO ŽELIO PITATI, JER SAM TE JUTROS PROMATRAO I VIDIO DA JE NA TVOM LICU NEKAKVA SJENA TUGE I STRAHA U OČIMA?

DA... SAN JE BIO TAKO STVARAN KAO DA SE DOGAĐA NEKAKVO ZLO U NAŠEM NASELJU. U SNU ME TA VATRA NIJE DOTAKLA, ALI SAM OSJETILA BOL I ČULA VRISAK.

KAD SAM JUTROS IZAŠLA VAN IZ ŠATORA, ZAPUHNUO ME JE NA TREN LEDENI VJETAR. TA HLADNOĆA JE IZAZVALA JEZU I DRHTAJ TIJELA. TE SAM IMALA OSJEĆAJ KAO DA ME JE DODIRNULA RUKA SMRTI.

BIT ĆE TAKO. POŽURI MI NAZAD I MOLIM TE, NEMOJ BITI DUGO IZVAN NAŠEG SELA.

PLAŠIM SE, ŠTO MISLIŠ, MOŽDA BIH TO TREBALA REĆI SVOM OCU ILI VRAČU?

NE BOJ SE LJUBAVI MOJA, JER TI SE NIŠTA LOŠE NEĆE DOGODITI. VELIKI DUH BDI NAD NAMA, A JA ĆU SE BRZO VRATITI U SELO.

DRŽI UZA SEBE ONAJ REVOLVER ŠTO SAM TI DAROVAO, ZA SVAKI SLUČAJ.

A AKO OSJEĆAŠ POTREBU S NEKIM PRIČATI, OBRATI SE VRAČU, ON ĆE ZNATI PRAVO ZNAČENJE.

Repom pobijedili depresiju

U ovom broju *Kužiša?! razgovaramo s kultnom subotičkom hip hop grupom Neki Od Juče, povodom obljetnice njihovog debitantskog albuma *Izrepovani iz depre* koji ove godine slavi deseti rođendan! Što reći o ovom albumu? Prije svega, u vrijeme njegovog izlaska bilo je teško pronaći nekog tko bi se sa zvukom i stilom mogao svrstati u isti koš s njima. Danas, zbog brojnih promjena trendova u glazbi, to je možda i nemoguće. Pored unikatnih beatova **Saše Fadija** koji odišu »jazzom« i »soulom«, od ostalih repera ih je razdvajalo i to što svaka pjesma polazi iz »luzerske« perspektive, niti na jednoj numeri ih nećete čuti kako se hvale novcem, automobilima ili generalno alfa mužjaštvom, zapravo uvijek je suprotno od toga. Dodajte na sve to i DIY estetiku i filozofiju plus subotički humor i dobili ste *Izrepovane iz depre*.*

KUŽIŠ?!: Kako vam se čini album sada nakon deset godina? Zapravo kada ste ga slušali posljednji put?

Danilo: Ne znam, moram ga poslušati ponovo (smijeh). Posljednji put sam ga slušao prije dvije godine, mislim. Dobro se drži, beatovi su mi dobri, vokali su mi problem jer ja prvi zvučim drugačije sada.

Fadi: Slušao sam...hmm, pa ne tako davno zapravo. Preslušao sam i demo snimke koji su ostali u štetku. I dalje je kul. Nije ga pregazilo vrijeme. Sam taj prljav zvuk je po meni neprevaziđen, mislim da ni tada mnogi nisu imali hrabrosti da objave takav album, pa ni sada. Na kraju, sam zvuk, mislim na kvalitetu zvuka, nije toliko bitan koliko ideja koja stoji iza svega.

KUŽIŠ?!: Kako se rodila ideja za *Neke Od Juče*?

Fadi: Zapravo, prvobitno smo *Neke od juče* činili Sloba (**Bobo Džukela**) i ja. Prije smo bili neki totalno »old school vibe« – The Pharcyde fazon, snimili smo možda jednu stvar tako (mislim) i onda smo se prešaltali na ovaj malo drugačiji fazon i snimili smo dve stvari. Taj novi zvuk je bio i ostao stub cijelog tog fazona. Sloba se potom odselio u Novi Sad, a ja

sam odlučio da nastavim s idejom, upoznao sam se s Danilom i **Negoslavom** i tako je krenula priča.

Danilo: Fadija smo upoznali dvije godine prije albuma, možda tri. Fadi je mene »iscimao« da uradim neku stvar na njegov beat, njemu se to svidjelo, pa smo razmatrali neku ozbiljniju suradnju. Naravno bio sam odmah za, ali uvjet mi je bio da i moj burazer (Negoslav aka Suvec) bude u bendu.

KUŽIŠ?!: Tko je utjecao na vaš zvuk? Bio je i ostao veoma specifičan.

Fadi: Detroit hip hop – u prvom redu **Slum Village** i **J Dilla**. Ništa slično nismo čuli kod nas u to vrijeme, pa smo to i napravili, da bismo imali što slušati.

KUŽIŠ?!: Fadi, snimili ste cijeli album kod tebe u sobi, zar ne?

Fadi: Soba je bila izuzetno mala, bilo nam je često pretoplo, sjećam se da je bilo i ljeto. Pakao. Snimili smo tako jednu stvar pa smo prešli u garažu kod mene kući. Tamo u garaži smo bili okruženi drvima i glupostima. Nismo se osjećali nimalo kao da smo u studiju. Poslije ponovno u sobi. Pored toga, koristili smo tuđi kompjuter za svako snimanje, moj je bio star i nije gurao ništa. Mikrofon na kom smo snimili album (a na njemu smo snimili i drugi) kupio sam 2003. godine – »plastikaner« teški, jako jeftin. Zapravo je izdržao jedno 15 godina, a koristio sam ga i za snimanje albuma *DJ Socijalne Pomoći*.

KUŽIŠ?!: Reakcije hip hop zajednice na album?

Danilo: Nisam nikad očekivao da će nas slušati **Struka** recimo, a ja sam njega baš slušao. To mi je vjerojatno omiljena reakcija jer je bilo neočekivano, javio nam se i pohvalio nam album.

Fadi: U to vrijeme, **Misty** jer je bio beatmaker u sličnom fazonu, slušali smo sličnu glazbu, a radio je i on nešto na taj fazon kao i mi. To mi je u to vrijeme bila najdraža reakcija, on mi se javio jedan dan i rekao koliko mu se sviđa album. Čak smo i razmatrali poslije toga da nešto radimo zajedno možda, ali se nije nikad obistinilo.

Ivan Benčik

Kamo otputovati za 1. svibnja ili tijekom proljeća?

Turistički biseri koji će vas očarati

mijenja u živopisne boje, a slapovi i jezera dobivaju nevjerovatnu zimsku ljepotu.

Ohrid, Sjeverna Makedonija

Ohrid je grad na jugozapadu Makedonije, koji se nalazi na obali prekrasnog istoimenog jezera, jednog od najstarijih i najdubljih u Europi. Ovaj grad je poznat po bogatoj povijesti, kulturnom naslijeđu, prirodnim ljepotama i jedinstvenoj atmosferi.

Ohrid je bio važan kulturni centar u srednjem vijeku, a danas je na UNESCO-voj listi svjetske baštine. Ovaj grad je prepun znamenitostima kao što su tvrđava Samuil, crkve sv. Sofija, sv. Jovan Kaneo i sv. Kliment, kao i brojna arheološka nalazišta.

Ohrid je također poznat po prekrasnim plažama i kristalno čistom jezeru što ga čini idealnim mjestom za ljubitelje kupanja i vodenih sportova. Jezero Ohrid je dom za mnoge endemske vrste riba i drugih biljnih i životinjskih vrsta zbog čega predstavlja jedan od najvažnijih i najznačajnijih ekosistema u Europi. Osim toga, nudi i prekrasne poglede na planine, a okolni Nacionalni park Galičica nudi velike mogućnosti za planinarenje i istraživanje prirodnih ljepota. Grad je također poznat po živoj kulturnoj sceni, s mnogo festivala i manifestacija tijekom cijele godine.

19

Dolaskom lijepog vremena stiže i sezona putovanja, što je ujedno i idealna prilika da istražite regiju. Ona je bogata poviješću, prirodnim ljepotama, različitim kulturama, tradicijama i običajima, što je čini jedinstvenim i zanimljivim mjestom za putovanje.

Tri prekrasna mjesta koja vam predstavljamo u nastavku su samo neki od bisera koji se kriju na Balkanu. Svi ovi gradovi i mjesta su jedinstveni i nude različite atrakcije.

Plitvička jezera, Hrvatska

Nacionalni park Plitvička jezera smješten je u Liki, u Hrvatskoj, i jedan je od najposjećenijih turističkih odredišta u zemlji. Park se sastoji od 16 jezera koja se međusobno povezuju slapovima i kaskadama, a okružen je nevjerovatnom šumom koja pruža spektakularan prirodni okoliš. Park je pod zaštitom UNESCO-a i uvršten je u svjetsku baštinu zbog svoje jedinstvene ljepote i biološke raznolikosti.

Posjetitelji mogu istražiti park pješice ili koristiti brojne staze, mostove i drvene staze koje prolaze iznad i ispod jezera. Park također nudi organizirane vožnje brodom po jezerima, što je idealno za obilazak cijelog parka. U parku je dostupan lokalni vodič koji može pružiti dodatne informacije o povijesti i značajkama parka.

Park je otvoren za posjetitelje tijekom cijele godine, a najbolje vrijeme za posjet je u proljeće i ljeto, kada je vrijeme toplo i suho. Međutim, park je i tijekom jeseni i zime vrlo spektakularan, kada se lišće

Bled, Slovenija

Bled je jedno od najpopularnijih turističkih odredišta u Sloveniji, poznato po prekrasnom jezeru smještenom u Alpama, okruženom planinama, šumama i znamenitostima. Što se tiče mjesta koje možete posjetiti neizostavni su Bledsko jezero i dvorac.

Jezero je zaštitni znak Bleda, a na kom se nalazi i mali otočić na kojem postoji crkva te su popularne vožnje brodom do otočića. Dvorac se nalazi na stijeni iznad Bledskog jezera i nudi prekrasan pogled na jezero i okolinu. On datira iz 11. stoljeća i danas služi kao muzej i kulturni centar.

Triglavski nacionalni park nalazi se u blizini Bleda i posjeduje neke od najviših planinskih vrhova u Sloveniji. Park nudi prekrasne staze za planinarenje i pješčenje, a također je dom mnogim životinjskim vrstama i biljkama. Još jedna preporuka je Vintgar klisura koja se nalazi u blizini Bleda i sadrži prekrasan kanjon i slapove.

Andrea I. Darabašić

Counter-Strike (CS) je serija taktičkih pucačkih video igara u prvom licu za više igrača u kojima se timovi terorista bore da počinje teroristički čin, dok ga protuteroristi pokušavaju spriječiti. Serijal je započeo na Windows 99 izdavanjem prve igre, *Counter-Strike*. Prvobitno je objavljen kao modifikacija (»mod«) za *Half-Life* koju su dizajnirali **Minh »Gooseman« Le** i **Jess »Cliffe« Cliffe** prije nego što je prava na intelektualno vlasništvo modifikacije preuzeo Valve, developeri *Half-Lifea*, koji je zatim pretvorio *Counter-Strike* u maloprodajni proizvod, objavljen 2000. godine.

Counter-Strike je započeo kao modifikacija *Half-Life*ovog pogona *GoldSrc*. **Minh Le**, sukreator modifikacije, započeo je svoj posljednji semestar na sveučilištu i želio je učiniti nešto u razvoju igrica kako bi mu se pružile bolje mogućnosti za posao. Tijekom sveučilišta, Le je radio na »modovima« s »Quake engineom«, a u potrazi za ovim najnovijim projektom, želio je isprobati nešto novo i odlučio se za *GoldSrc*. Na početku, Valve još nije objavio komplet za razvoj softvera (SDK) za *GoldSrc*, ali je potvrdio da će biti dostupan za nekoliko mjeseci, dopuštajući Leu da u međuvremenu radi na modelima likova. Nakon što je *GoldSrc* SDK bio dostupan, Le je procijenio da mu je trebalo oko mjesec i pol da dovrši programiranje i integrira svoje modele za »Beta One« *Counter-Strikea*. Le je imao pomoć **Jess Cliffe** koja je upravljala web stranicom i zajednicom igre i imala je kontakte unutar zajednice za izradu mapa i razina kako bi pomogla u izgradnji. Tema borbe protiv terorista inspirirana je Leovim interesom za oružje i vojsku, te igrama kao što su *Rainbow Six* i *Spec Ops*.

Na ljeto *Counter-Strike 2*

Nakon originalnog *Counter-Strikea* uslijedio je *Counter-Strike: Condition Zero* koji je razvio Turtle

Rock Studios, a koji je objavljen u ožujku 2004. godine. Prethodna verzija *Condition Zero*, koju je razvio *Ritual Entertainment*, objavljena je uz nju kao *Condition Zero: Deleted Scenes*. Osam mjeseci kasnije, Valve je izdao *Counter-Strike: Source*, remake originalnog *Counter-Strikea* i prvi u nizu koji radi na Valveovom novostvorenom *Source engineu*. Četvrtu igru u glavnoj seriji, *Counter-Strike: Global Offensive*, izdao je Valve 2012. za Windows, OS X, Xbox 360 i PlayStation 3. *Hidden Path Entertainment*, koji je radio na *Counter-Strike: Source*, je nakon izdanja pomogao u razvoju igre zajedno s Valveom.

Važna informacija za ljubitelje ovog serijala jeste da je *Counter-Strike 2* najavljen u ožujku 2023., s okvirnim datumom izlaska u ljeto 2023.

Kratak opis igrice

Što se tiče vas koji do sada niste igrali *Counter-Strike*, ukratko ću predstaviti »gameplay«. Igrači se pridružuju terorističkom ili protuterorističkom timu. Svaki tim pokušava ispuniti svoj cilj misije i/ili eliminirati protivnički tim. Svaka runda počinje simultanim stvaranjem dva tima. Svi igrači prema zadanim postavkama imaju samo jedan život i počinju s pištoljem, kao i s nožem. Ciljevi se razlikuju ovisno o vrsti karte, a ovo su najčešći: deaktiviranje bombe, spašavanje talaca i ubojstvo (Jedan od protuterorista izabran je da djeluje kao VIP i tim mora otpratiti ovog igrača do određenog mjesta na karti kako bi pobijedio u igri. Teroristi pobjeđuju ako je VIP ubijen ili ako vrijeme istekne bez zaključka).

Odlučio sam se pisati o ovoj igrici nakon ankete provedene na našoj Instagram stranici, a slobodno nam pišite u DM ukoliko želite da napišem neki review za igricu koju volite ili koja vas interesira!

Ivan Ušumović
Foto: steam.com

Kompleti

21

Kompleti su se vratili u modu: kako odijela, tako i udobni setovi za svaki dan. Ženska odijela su tu da nam upotpune poslovne odjevne kombinacije, kao i one svečane. Mogu se lijepo kombinirati i uz »basic« jednoboje majice koje daju dojam »ležernog« stila, a kombiniraju se i uz bluze i košuljice.

Crop topovi i jarke boje

Ove godine se posebice ističu crop topovi. Uz poslovne kombinacije uz odijela se nose cipele na štiklu, baletanke pa i tenisice što znači da možete birati najudobniji par obuće. Što se tiče dezena i boje, prošlogodišnji trendovi jarkih boja su i dalje aktualni, a pri tome dodajemo još i dezene.

Sako i pantalone jednakog, šarenog dezena su ipak za one odvažnije koji vole modu i znaju je kombinirati te se ne plaše smjelih kombinacija. Mana kod šarenih dezena jeste ta što ste izuzetno upadljivi te se takvo odijelo ne može nositi toliko često kao jednoboje. Stoga savjetujem da, ukoliko nemate odijelo u ormaru – a želite ga kupiti – izaberete jednoboje, crno, bijelo, puder-roze ili bež nijanse.

Udobni setovi

Što se tiče udobnih setova koje čine široke hlače i »oversize« gornji dio na kopčanje, ove godine, po mojoj procjeni, doživljavaju svoj maksimum. Aktualni su još iz »doba korone«, a zbog udobnosti i ležernosti zadržali su se do danas. Svakako smatram da ovi setovi neće izaći iz mode upravo zbog udobnosti, a ako ništa drugo nosit ćemo ih po kući.

Ovakvi kompleti se također mogu nositi i uz štikle, ali češće se kombiniraju uz tenisice. To je savršena kombinacija za vikend šetnje po gradu, odlazak na ručak i ispijanje dugih kava na terasi omiljenog kafića. Uglavnom su od materijala koji se ne gužva, te ćete zaista uložiti minimalni napor za dotjerivanje, a izgledat ćete kao da ste se baš potrudile. Tvrdim da se, kada jednom kupite ovaj ležerni komplet, nećete zadržati samo na jednoj boji ili dezentu jer kada osjetite udobnost ovog kompleta uvijek ćete mu se rado vraćati.

Milijana Nimčević

StudFest u Subotici

Glazbeni festival *StudFest* bit će održan i ove godine od 12. do 14. svibnja na prostoru vojarne *Petar Drapšin (Druga)* u Subotici. U okviru trodnevnog programa, *StudFest* će posjetiteljima ponuditi bogat glazbeni program u kom će se preplitati različiti žanrovi. Neki od njih su Indira (ex Colonia), grupa Osmi dan, Miguel Bastida, Rikhter, ØTTA i drugi. Organizatori navode kako će dnevne žurke, kao i prethodne godine, biti organizirane na Paliću i otvorene za sve posjetitelje. Osim glazbenog programa, bit će održane i edukativne tribine.

Ulaznice se mogu kupiti na službenom sajtu festivala, na prodajnim mjestima *Gigstixa*, kao i u restoranu *Drina* u sklopu Dvorane sportova. Cijene su podijeljene u nekoliko kategorija (u zavisnosti od toga kupuje li se jednodnevna ili karta za cijeli festival).

Detour u SKNS

Nastup zagrebačke glazbene skupine Detour, prepoznatljive među poklonicima suvremenog, elektroakustičnog pop zvuka, bit će održan u subotu, 27. svibnja s početkom u 21 sat u SKNS *Fabrics* u Novom

Sadu. Pored poznatih hitova, na nastupu će izvesti i pjesme s novog studijskog albuma *Master Blaster*.

Ulaznice se mogu nabaviti online putem *Gigstixa*, kao i na prodajnim mjestima, po cijeni od 1.200 dinara. Na dan koncerta cijena ulaznice na biletarnici *Fabrike* biti će 1.500 dinara.

Etno-radionica pravljenja tarane

Radionicu pravljenja tarane i ove godine organizira UBH *Dužijanica* 17. lipnja, tijekom dana u dvorištu etnosalaša u Đurđinu.

Tarana je u obiteljima bunjevačkih Hrvata bila i ostala neizostavno jelo. Znalo se kojim se danima jede, najčešće se kuhala subotom zbog svoje brze

pripreme, a znala se naći na meniju i tijekom radnoga tjedna, i to srijedom ili petkom kada se pripremala bez *divenice* (kobasice).

Pozvani su svi zainteresirani koji žele naučiti kako se pravi tijesto za taranu na tradicijski način.

Priskakanje vatre u Đurđinu i Tavankutu

Priskakanje vatre uoči blagdana sv. Ivana Cvitnjaka i ove godine bit će održano u dvorištu pored crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu 23. lipnja s početkom u 19 sati, dok će dan kasnije *priskakanje vatre* biti održano i ispred etnosalaša *Balažević* u Donjem Tavankutu.

Program podrazumijeva da članovi folklornih skupina, djeca i ostali posjetitelji pale i *priskaču* vatru. Uz *priskakanje vatre* veže se i običaj da mlade djevojke, jedna drugoj, ispletu vijenac od ivanjskog cvijeća, te će s time na glavi odigrati nekoliko bunjevačkih plesova.

Organizator manifestacije u Đurđinu je UBH *Dužijanica* u suradnji sa župom Svetog Josipa Radnika, dok je organizator manifestacije u Tavankutu HKPD *Matija Gubec*.

Seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu

Seminar bunjevačkog stvaralaštva, koji se organizira dvanaesti put, bit će održan od 10 do 15. srpnja u Tavankutu u organizaciji mjesnog HKPD-a *Matija Gubec*. Tema ovogodišnjeg seminara je *Prelo*. Seminar obuhvaća teme plesa, tamburaške tradicijske melodije, tradicijske instrumente Bunjevaca (gajde, frula) i tradicijske vještine – izrada predmeta od slame. Prijavljeni polaznici se opredjeljuju za jedno od ova četiri područja. Više informacija o sekcijama, uvjetima, kao i o troškovima, možete pronaći na Facebook stranici: *Seminar bunjevačkog stvaralaštva*.

PREPORUKA

Mangroove & Jazz orkestar HRT-a

Peti album hrvatskog neo soul/funk benda Mangroove nosi naziv *Nešto veće od nas* i izašao je pod okriljem izdavačke kuće *Aquarius records* u veljači ove godine. Okosnicu Mangroovea čine **Toni Starešinić** i **Željka Veverec** i bend je prisutan na sceni već 20 godina, a s tim podatkom u vidu, objavljeni album na kom bend ponovo posjećuje svoje stare pjesme i oživljava ih u novim aranžmanima, zvuči kao logičan potez. Da, na ovom albumu nema friško novih stvari, ali zato poznati standardi Mangroovea ovako »povampireni« u jazzu, zvuče osvježeno, revitalizirano i jako dobro. Iskreno, nakon nekoliko slušanja, došao sam do zaključka da je ovo vjerojatno i najbolje izdanje u opusu ove grupe i zaista, ne znam ni gdje početi s dojmovima, jer svaka pjesma zaslužuje da se o njoj nešto kaže. Obično u ovim preporukama izdvojim par numera koje se ističu, ali to je ovaj put nemoguće – album je čista desetka. Nešto veće od nas dostupan je u cijelosti na njihovom Youtube kanalu, kao i na streaming servisima i, vjerujte mi na riječ, ne želite propustiti ovaj magični album!

I. Benčik

Air

U kina širom Srbije stiglo je novo biografsko i sportsko-filmsko ostvarenje o jednom od najutjecajnijih sportskih brendova Nikeu, točnije o njihovoj presudnoj suradnji s legendarnim košarkašem **Michaelom Jordanom**. Režiju po scenariju **Alexa Converyja** potpisuje **Ben Affleck**, a temelji se na istinitim događajima koja se tiču linije čuvenih tenisica *Air Jordan*.

U glavnoj ulozi Matt Damon tumači lik **Sonnyja Vaccare**, zaslužnog za potpisivanje ugovora s tada mladom košarkaškom zvijezdom Jordanom. Film prati realizaciju Vaccarreove ideje da stupi u kontakt s Jordanovom obitelji, ali i da stekne njihovo povjerenje i da bolju ponudu od *Adidasa* i *Conversea* kako bi ih uvjerio na partnerski ugovor koji bi mogao spasiti tadašnju situaciju u *Nikeu*. Ben Affleck glumi suosnivača *Nikea* **Phila Knighta**, dok **Jason Bateman** tumači ulogu direktora marketinga **Roba Strassera**. Važnu ulogu u filmu, ali i u životu Michaela Jordana ima njegova mama koju u filmu glumi sjajna **Viola Davis**.

Film *Air* drži pažnju, veoma je zanimljiv, informativan i motivirajući. Preporučam!

K. Ivković Ivandekić

Jedini svjedok ljepote

Miro Gavran nas vodi na putovanje kroz zbirku priča *Jedini svjedok ljepote* u kojoj nam predstavlja različite likove i njihove životne priče. Kroz osam priča Gavran uspješno prikazuje ljudske sudbine i emocije koje proživljavaju. Likovi su različiti, ali svaki od njih ima nešto što ih povezuje. Želja za ljepotom i smislom života povezuje sve priče u knjizi, čineći je, ne samo izvanrednom zbirkom priča, već i jedinstvenom cjelinom koja će vas oduševiti.

Gavranova proza je izuzetno fluidna i lako čitljiva te će omogućiti da uživate u svakoj priči na poseban način. On uspješno spaja humor i ironiju s dubokim emocijama, stvarajući tako nezaboravne likove. Priče u knjizi *Jedini svjedok ljepote* su vrlo raznolike, te će tako svatko pronaći nešto što će mu se svidjeti. Od priče o čovjeku koji je u potrazi za pravim smislom života, do priče o obiteljskim odnosima i ljubavi, Gavranova zbirka priča nudi nam širok spektar tema koje su uvijek aktualne.

A. I. Darabašić

CLAZBA

FILM

KNJIGA

